

Ewaluacja Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

REKOMENDACJE

ERA EWALUACJI

BADANIA I DZIAŁANIA MAGDALENA TĘDZIAGOLSKA

Kształt Programu i wskaźników

Zastąpienie nazwy „wskaźniki skuteczności realizacji celów” określeniem „cele szczegółowe” w tabeli Programu będzie trafniej komunikowało zawartość kolumny i zwiększy przejrzystość dokumentu.

Adresaci rekomendacji:

- Biuro Pomocy i Projektów Społecznych

Kształt Programu i wskaźników

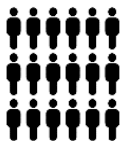
Wskaźniki rezultatu Programu powinny uwzględniać nie tylko produkty, ale również efekty działań – pokazywać zmianę, jaka zajdzie dzięki realizowanym działaniom. Poza tym dla każdego wskaźnika rezultatu powinny zostać określone sposoby jego pomiaru (może to być np. czyjaś opinia wyrażona w ankiecie albo sytuacje/działania zidentyfikowane w trakcie obserwacji). Rozważyć należy powiązanie poszczególnych działań z konkretnymi wskaźnikami skuteczności/rezultatami/celami szczegółowymi oraz odpowiednimi realizatorami.

Warto również rozważyć uzupełnienie wskaźników o takie, które nie tylko opisują rezultaty Programu, ale również sam proces, jego jakość.

Adresaci rekomendacji:

- Biuro Pomocy i Projektów Społecznych
- Urzędy Dzielnic
- KDS i DKDS-y
- KRPA i inne instytucje zaangażowane w tworzenie Programu
- PARPA

Kształt Programu i wskaźników

Rekomendujemy **modyfikację tabeli** Programu tak, aby:

- Kompletnie i trafnie opisywała realizację celów Programu.
- Była przejrzysta dla wszystkich osób zaangażowanych we wdrażanie Programu.

W prace nad modyfikacjami powinny być zaangażowane osoby będące praktykami, uczestniczące we wdrażaniu Programu (pracownicy dzielnicowych wydziałów zdrowia, przedstawiciele podmiotów realizujących działania, członkowie KDS ds. przeciwdziałania alkoholizmowi, DKDS, członkowie Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przedstawiciele BPIPS, ale też inne osoby zajmujące się tą tematyką naukowo/zawodowo. Prace powinny uwzględniać komentarze i propozycje wskaźników zgłoszone przez ekspertów i zamieszczone w niniejszym raporcie.

Proces powinien mieć charakter warsztatowy i być prowadzony przez osobę posiadającą wiedzę w zakresie tworzenia wskaźników, zbierania danych oraz kompetencje trenerskie.

- Adresaci rekomendacji:
 - Biuro Pomocy i Projektów Społecznych
 - Urzędy Dzielnic
 - KDS ds. przeciwdziałania alkoholizmowi i DKDS-y
 - KRPA i inne instytucje zaangażowane w tworzenie Programu

Tworzenie Programu i harmonogramów

Rekomendujemy utrzymanie i wzmocnienie autonomii Dzielnic w zakresie wyboru działań do realizacji. Należy utrzymać formułę Programu, w której wskazane są raczej ogólne kategorie **działań niż bardzo szczegółowe zadania**, co daje Dzielnicom możliwość doprecyzowania nazw i zakresu działań które będą realizowały i tym samym lepszego odpowiadania na lokalne potrzeby. Jednocześnie rekomendujemy, aby Biuro informowało Dzielnicę o konieczności zoperacjonalizowania w harmonogramie kategorii działań i nazywania ich bardziej konkretnie. W ten sposób Biuro otrzyma informacje o faktycznie realizowanych działaniach, a harmonogramy staną się bardziej opisem faktów niż kopiowaniem treści Programu.

Z kolei przygotowywanie kolejnych edycji Programu powinno być momentem weryfikacji kompletności listy działań.

Dzielnice powinny w harmonogramach uzasadniać potrzebę realizacji konkretnych działań (np. zamieszczać wyniki przeprowadzonej diagnozy, odwołać się do mapy problemów z Programu, pokazać wyniki ewaluacji dotychczas realizowanych działań, wyniki analiz prowadzonych przez pracowników merytorycznych). Istotne jest, aby przedstawianie tych informacji nie wiązało się z koniecznością tworzenia dodatkowych dokumentów. Wystarczy, aby dzielnice przedstawiały krótką konkretną informację (argumenty za danym działaniem + wskazanie źródła informacji).

Adresaci rekomendacji:

- Biuro Pomocy i Projektów Społecznych
- Urzędy Dzielnic

Tworzenie Programu i harmonogramów

Konieczne jest zwiększanie wiedzy Dzielnic odnośnie ich autonomii w zakresie wyboru działań zgodnych z potrzebami środowiska. Ważną rolę mogą tu odegrać:

- komunikat wysłany do wszystkich Dzielnic przez Biuro;
- ukonkretnienie zapisu w Programie tak, aby jasno wskazywał na autonomię dzielnic i sposób jej realizacji;
- uwzględnianie/ podkreślanie tej kwestii w trakcie spotkań tematycznych dla Dzielnic;
- wskazywanie przez Dzielnice „argumentów” dla realizacji zadań na etapie konsultowania harmonogramów;
- egzekwowanie tej zasady przez Biuro w trakcie konsultacji harmonogramów, w tym uzasadnianie decyzji odmownych.

Adresaci rekomendacji:

- Biuro Pomocy i Projektów Społecznych
- Urzędy Dzielnic

Tworzenie Programu i harmonogramów

Warto, aby Biuro Pomocy i Projektów Społecznych przekazywało wszystkim Dzielnicom, w jaki sposób odbywać się będą prace nad przygotowaniem danej edycji Programu. Jednocześnie istotne jest, aby program był **tworzony przy współudziale pracowników dzielnicowych wydziałów spraw społecznych i zdrowia** (zarówno naczelników jak i pracowników merytorycznych zajmujących się profilaktyką) oraz innych zaangażowanych instytucji. Rekomendowane formy to spotkania/warsztaty, które pozwolą na osobisty kontakt i dyskusję. Takie spotkania to nie tylko wpływ instytucji oraz Dzielnic na Program, ale również zwiększanie wiedzy realizatorów na temat Programu.

Adresaci rekomendacji:

- Biuro Pomocy i Projektów Społecznych
- Urzędy Dzielnic
- KDS i DKDS-y
- CWR
- KRPA i inne instytucje zaangażowane w tworzenie Programu

Tworzenie Programu i harmonogramów

Mapy powinny być regularnie aktualizowane (coroczna aktualizacja wartości wskaźników) Warto przy okazji najbliższej aktualizacji – sprawdzić możliwość dodania nowych wskaźników. Informacje od organizacji pozarządowych, pracowników naukowych, pracowników Dzielnic, przejrzanie dostępnych baz danych to potencjalne źródła informacji o ewentualnych nowych danych, które są dostępne i mogłyby zostać wykorzystane do opisu problemu.

Adresaci rekomendacji:

- Biuro Pomocy i Projektów Społecznych
- Urzędy Dzielnic
- KDS i DKDS-y
- CWR
- KRPA i inne instytucje zaangażowane w tworzenie Programu
- Organizacje pozarządowe działające w obszarze profilaktyki

Tworzenie Programu i harmonogramów

W Programie powinien znaleźć się zapis, który wskaże, że mapy są propozycją mającą Dzielnicom ułatwić przeprowadzenie diagnozy potrzeb i planowanie działań. Dzielnice mogą, ale nie muszą realizować działania w obszarach wskazanych na mapie jako szczególnie problemowe. Ostateczna decyzja o zakresie zadań i lokalizacji powinna wynikać z diagnozy lokalnych potrzeb i problemów oraz powinna zostać przedstawiona i uzasadniona w harmonogramie.

Adresaci rekomendacji:

- Biuro Pomocy i Projektów Społecznych
- Urzędy Dzielnic

Tworzenie Programu i harmonogramów

Warto kontynuować **dobrą praktykę zamieszczania standardów** w Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Ważne jest, aby standardy **pokazywały ramy realizacji** poszczególnych działań – sposób w jaki można realizować zadania wysokiej jakości (współpracę międzyinstytucjonalną, prowadzenie punktu, etc.). Warto również pracować nad ukonkretnieniem części standardów – zwłaszcza LSW, który w Programie ujęty jest w bardzo ogólny sposób (co powoduje że w dzielnicach LSW jest rozumiane bardzo różnorodnie). Warto rozważyć zorganizowanie warsztatu/spotkania z urzędnikami i realizatorami, w trakcie którego zostaną zaktualizowane standardy.

Adresaci rekomendacji:

- Biuro Pomocy i Projektów Społecznych
- Urzędy Dzielnic
- KDS i DKDS-y
- CWR
- KRPA i inne instytucje zaangażowane w tworzenie Programu
- Organizacje pozarządowe działające w obszarze profilaktyki

Wdrażanie Programu

Istotne jest **zwiększanie wiedzy o Programie** wśród urzędników dzielnic i samych realizatorów działań (NGO). Warto rozważyć organizowanie cyklicznych spotkań poświęconych konkretnym elementom Programu (np. standardom, mapie problemów, konkursom dotacyjnym) co pozwoli urzędnikom i realizatorom nie tylko poznać założenia Programu i sposoby jego wdrażania, ale również lepiej je zrozumieć. Cenny byłby tutaj udział pracowników PARPy, którzy mogliby prowadzić szkolenia/warsztaty poświęcone rekomendacjom tej instytucji.

Adresaci rekomendacji:

- Biuro Pomocy i Projektów Społecznych
- Urzędy Dzielnic

W zależności od tematu spotkania:

- CWR
- KRPA i inne instytucje zaangażowane w tworzenie Programu
- Organizacje pozarządowe działające w obszarze profilaktyki
- PARPA

Wdrażanie Programu

Istotną rolę we wdrażaniu Programu Profilaktyki odgrywają spotkania przedstawicieli wydziałów, organizowane przez Urząd Miasta. Ważne jest aby pracownicy dzielnic mieli okazję do **wymiany doświadczeń oraz wspólnej dyskusji nad problemami** - co mogłoby być połączone ze szkoleniami dotyczącymi np. wdrażania standardów czy współpracy z realizatorami.

Adresaci rekomendacji:

- Biuro Pomocy i Projektów Społecznych
- Urzędy Dzielnic

Wdrażanie Programu

Skuteczna realizacja Programu zależy również od sprawnego wpisania się w różnego rodzaju procedury obowiązujące w urzędach. Rekomendujemy, aby Dzielnice rozpoczynały tworzenie harmonogramów przed ustaleniem dzielnicowego budżetu co pozwoli zorientować się w zakresie zaplanowanych działań i tym samym potrzebnych środków. Warto, aby w tworzonych harmonogramach budżet ustalany był na poziomie celów, a nie działań co zwiększy elastyczność wdrażania Programu.

Adresaci rekomendacji:

- Urzędy Dzielnic
- Biuro Projektów i Pomocy Społecznej

Wdrażanie Programu

Istotny wpływ na realizację poszczególnych zadań ogrywa etap wyboru Wykonawców. Kluczowy jest **wybór dobrej jakości oferty, a można to uzyskać wykorzystując odpowiednie kryteria oceny**. Warto zachęcać dzielnice do wprowadzania dodatkowych kryteriów oprócz ceny np. doświadczenie Wykonawcy, próbki pracy merytorycznej etc. Ważna jest też praca z wydziałami dzielnic zajmującymi się konkursami/przetargami/z działami prawnymi – które są często "strażnikami" ceny ponieważ jest to kryterium, które jest szybkie i łatwo można poddać je ocenie.

Wsparcie w tej kwestii mogłoby dać Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych (zwłaszcza w przypadku konkursów i zamówień kierowanych do NGO). CWOP mógłby oferować doradztwo/szkolenia dla urzędników w zakresie przygotowywania jakościowych kryteriów ocen.

Adresaci rekomendacji:

- Biuro Pomocy i Projektów Społecznych
- Urzędy Dzielnic
- CWOP

Wdrażanie Programu

Zauważalna jest bariera związana z tym że organizacje pozarządowe i urzędy to "dwa światy" które nie do końca rozumieją swoje ograniczenia m.in organizacje często występują przeciwko przepisom które są często niezbędne, nie rozumieją że nie da się wszystkiego załatwić nieformalnie, natomiast urzędnicy wymagają formalności nawet w tych aspektach, które nie są konieczne. Warto kontynuować **dobrą praktykę spotkań informacyjnych oraz szkoleń dla NGO oraz możliwości sprawdzenia wniosków przed złożeniem**. Warto również, aby NGO ze swojej strony angażowały się w takie formy aktywności jak KDS-y, ponieważ dzięki temu mogą mieć wpływ na różne działania i przepisy oraz zwiększają swoją wiedzę.

Adresaci rekomendacji:

- Biuro Pomocy i Projektów Społecznych
- Urzędy Dzielnic
- CWOP
- NGO

Wdrażanie Programu

Istotną rolę we wdrażaniu Programu odgrywa **ujednoczenie zasad współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz zasad rozliczania dotacji**. Obecnie w każdej dzielnicy stosowane są różne zasady, które określone są przez pracowników wydziałów. Warto wprowadzić jednolite zasady współpracy (lub zobowiązać dzielnice do stosowania zasad przygotowanych przez CKS) i rozliczania działań, co wprowadzi większą przejrzystość w relacjach z organizacjami.

Adresaci rekomendacji:

- Centrum Komunikacji Społecznej (CKS)
- Biuro Pomocy i Projektów Społecznych
- Urzędy Dzielnic
- KRPA i inne instytucje zaangażowane w tworzenie Programu

Wdrażanie Programu

Warto zachęcać Dzielnice do podejmowania ewaluacji prowadzonych działań. Kluczowe jest, aby była to ewaluacja użyteczna: skupiająca się na istotnych w danym momencie dla realizatorów Programu kwestiach, projekt ewaluacji tworzony przez (razem z) realizatorami, ograniczona skala badania (badanie na miarę potrzeb i możliwości). Z punktu widzenia pozyskiwania wartościowych i miarodajnych informacji o zadaniach, ważne jest **rozszerzenie wiedzy urzędników dotyczącej prowadzenia monitoringu i ewaluacji**. Istotne jest, aby pracownicy Urzędów Dzielnic znali zasady realizacji badań i potrafili przełożyć je na SIWZ czy zapisy w konkursie dla NGO.

Warto rozważyć takie działania jak warsztaty z prowadzenia ewaluacji dla realizatorów oraz wsparcie konsultanta-badacza, który pomoże w konceptualizacji problemu i interpretacji wyników. Jako że w proces są zaangażowane również organizacje pozarządowe, CWOP mógłby być partnerem w realizacji tego działania.

Adresaci rekomendacji:

- Biuro Pomocy i Projektów Społecznych
- Urzędy Dzielnic
- KDS ds. przeciwdziałania alkoholizmowi i DKDS-y
- CWOP